

'JUSTIZIA DORIBELENTZAT'

Indarkeria matxista intersekzionalaren kasu paradigmaticoa

Gizon bilbotar zuri bat epaitua izan da bere bikotekidea (emakume migratua) bizirik erre izana leporatuta. Feminizidio frustratu horrek agerian uzten du biktinek bizi duten babesgabetasuna, indarkeria matxista arrazakeriarekin uztartzen denean.

 JUNE FERNANDEZ  ECUADOR ETXEA

2022ko apirilaren 30ean, Bilboko Atxuri auzoko lonja batek su hartu zuen emakume bat eta haren 2 urteko alaba barruan zeudela. Doribel 54 egunez egon zen ospitaleratuta Gurutzetako Ospitaleko Zainketa Intentsiboetako Unitatean (ZIU). Erredura sakonak jasan zituen gorputzaren %18an, aurpegia barne. Aitor B. S. bikotekidearen bisitak izan zituen, Doribelen ahizpa batek (A. deituko diogu) genero-indarkeria kasua zela salatzen arte; ospitale-protokoloa aktibatzen zuten orduan, eta inputatua behin-behineko espetxealdian egon da geroztik.

Maiatzaren 22tik 27ra bitartean Bilbon egindako epaiketan Fiskaltzak eta beste bost akusazioek (partikularra, Bilboko Udala, Clara Campoamor elkarrekin, eraikinaren jabeen erkidegoa eta

Erredurengatik
eta ebakuntza
kirurgikoengatik
aurpegia desitxuratzeak
lan-merkatura
itzultzeko aukerak
mugatu dizkio

lonjaren jabea) gehieneko zigorra eskatu dute gizonarentzat: 29 urte arteko espetxe-zigorra hilketa saiakeragatik

eta lokalean 90.000 eurotik gorako kalteak eragiteagatik. Txosten forentseak baztertu ditu istripuaren zein suizidioaren hipotesiak. Azken hori defendatu du akusatuak, alegia, Doribelek piztu zuela sutea bere buruaz beste egiteko asmoarekin. Forentseek frogatutzat eman dute lesioak bat datozela hilketa saiakera batekin: erasotzaileak substantzia bizkorgarri batekin busti zuen biktima ohean etzanda zegoela, eta su eman zion.

EH Feministak-Nika elkarteak (Nikaraguako etorkin eta errefuxiatuek osatutakoa) Doribel bere herrikidea lagundu du salatze- eta osatze-prozesuan, eta elkarretaratzea antolatu zuen maiatzaren 23an Bizkaiko Auzitegiaren sarreran egia, justizia eta erreparazioa eskatzeko. Norma Vazquezek,



Aktibista feministak Bilboko epaitegien aurrean Doribelentzako justizia eskatzen.

indarkeria matxistan espezializatutako Sortzen aholkularitzako zuzendaria, hartu zuen mikrofonoa: “Doribel fisikoki, psikologikoki eta emozionalki kaltetuta geratu da. Ezin izango du baldintza egokietan lan egin hona ekarri zuen migrazio-proiektua betetzeko”, azpimarratu zuen psikologo feministak. Erasoak, besteak beste, min handia, depresioa eta trauma osteko estresaren nahasmendua utzi dizkio. Erredurengatik eta ebakuntza kirurgikoengatik

aurpegia desitxuratzeak, kalte psikologikoaz gain, lan-merkatura itzultzeko aukerak mugatu dizkio.

ESTEREOTIPO MISOGINO ETA ARRAZISTEK BLAITUTAKO DEFENTSA

Norma Vazquezek kontzentrazioan azpimarratu zuenez, feminizidio-saiakera ez zen gertaera isolatua izan, indarkeria-espinal baten klimaxa baizik: “Jakin badakigu gizon horrek Doribelen mu-

turreko zaurgarritasuna aprobetxatu zuela eta beste emakume migratuen aurkako erasoan aurrekariak dituela”. EH Feministak-Nikak komunikatuan zehaztu zuenez, akusatuak biktima “manipulatzen, kontrolatzen eta mehatxatzen zuen sistematikoki” elkarrekin bizi izan ziren lau hilabeteetan. *El Correo* egunkariak argitaratu du akusazio partikularrak epailetan gaineratutakoa: Aitorrek Doribelen “txartelak, mugikorra eta sare sozialak bereganatu zituen; sexu-harremanak grabatu eta horiek zabaltzeko mehatxua egin zion, eta behar zuena baino medikazio gehiago ematen zion”.

Akusatuaren defentsa biktima gutxiestean oinarritu da, estereotipo misogino eta arrazistez betetako erretratu bat aurkeztuta

Alabaina, Doribel ez da biktima bakarra izan. EH Feministak-Nikaren arabera, bere beste ahizpa (N. deituko diogu) harrapatu zuen Aitorrek nahita kotxearekin. Kasu hori epailetaren zain dago. Silvia Zuniga aktibistak ekarri digu Doribelen testigantza: “Aitorrek konbentzitu zuen N.-ren lantokira elkarrekin joateko, N.-k zor zion diru bat erreklamatzera. Kamerarik eta lekukorik gabeko leku batean zain zuedela, esan zion: ‘Ikaratu egingo dugu’. Harrapaketak konplikazio larriak utzi zizkion N.-ri: hainbat aldiz operatu behar izan dute, eta bi urte daramatza errehabilitazioan”. Larrialdi zerbitzuek istripua izan balitz bezala artatu zuten, harik eta N. esnatu eta eraso salatu zuen arte.

Vazquezek gaineratu du Doribel N.-ren aurkako atentatu batean inplikatzeari zela Aitorren asmoa, ahizpen arteko harremana apurtzea xede, biktima bere afektu-saretik isolatzeko estrategia gisa. Doribel hain asaldatuta geratu zen bikotekidearen bortxazko erreakzioagatik, ezen hegazkin-txartelak erosi baitzituen alabarekin Nikara-

guara itzultzeko. Sarritan gertatzen den bezala, orduan gertatu zen feminizidio-saiakera, bidaia baino bost egun lehenago, biktimak alde egiteko borondatea erakutsi zuenean.

Akusatuaren defentsa biktima gutxiesten oinarritu da, estereotipo misogino eta arrazistez betetako erretratu bat aurkeztuta, bere bizitza sexualari buruzko aipamenak barne: “Emakume prostituta, drogazale, problematiko, gatazkatsu gisa aurkezten saiatu da Aitor. Esan du bere bekatu bakarra izan dela hainbeste min zuen emakume batekin maitemintzea”, azaldu zuen Vazquezek prentsaurrekoan. Sortzen-eko zuzendariak azpimarratu zuen Doribelek pairatzen dituen ondorio fisiko eta psikologikoei “bere ohorearen aurkako erasoek eragiten dioten kalte izugarria” gehitu behar zaiela.

PROTOKOLOEK BABESGABE UZTEN DITUZTE BIKTIMA MIGRATUAK

Epaiketan testigantza eman zuten Aitor B.S.-ren bikotekide ohietako batzuk, akusazioak eskatuta, eta adierazi zuten haiek ere amaitu zutela harremana tratu txarrak eta jazarpena jasan zituztelako. Aitorrek izan dituen azken lau lagun sentimentaletatik hiru emakume migratzaileak ziren. Vazquezek ohiko joera bat ikusten du datu horretan: “Gizon zuri matxistek bazterkeria egoeran dauden emakume migratuekin ligatzea”. Akusatuak politologo gisa aurkezten du bere burua, eta Telebilbaoko tertuliakidea izan da. Bertan, Alderdi Popularreko militante gisa agertzen zen.

Aktibistek salatu dutenez, indarkeria matxisten biktimen egoera larriagotu egiten da “genero-biolentzia arrazakeriarekin eta emakume migratzaile baten lurralde horretan bizi dituen errealitateekin uztartzen denean”. Doribel ZIUn zegoen bitartean, haren ahizpa A. bi aldiz saiatu zen Aitorren aurkako salaketa formalizatzen Zaballburuko ertzain-etxean. Poliziek uko egin zioten, zuzeneko biktima ez zela argudiatuta, nahiz eta genero-indarkeria ofizioz salatu daitekeen delitua izan. Zunigak “aurreiritzi misogino eta arrazistei” egotzi dio ertzainen jarrera, hots, “emakume migratuei ematen dieten sinesgarritasunik ezari”. Nikaraguako feministek komunikatuan ohartarazi dutenez, feminizidioaren biktima askok ez dute babesik jaso salaketa jartzen saiatu direnean.

Zunigak berak lagundu zion A.-ri



“Indarkeria matxistaren aurrean, gizatasuna ukatzen digun erantzun instituzionalei aurre egin behar diegu biktima eta aktibistok”

Silvia Zuniga
Aktibista feminista

beste komisaria batera, Deustu auzokora, Sortzen-en gomendioz: “Kasuaren instruktoarek eta gainerako ertzainek oso bestelako lanketa egin zuten; age-

rikoa da indarkeria matxistari buruzko prestakuntza dutela. Bere adierazpen irmoak baliagarriak izan dira kasuari buelta emateko eta genero-indarkeriatzat jotzeko. Ondorioz, ikasi dut polizietxe guztiak ez direla seguruak”.

Nikaraguako feministek komunikatuan salatzen duten bigarren utzikeria instituzionala Doribelen alabaren zaintzari buruzkoa da: “Biktima bikarioa da, eraso ikusi zuelako eta bere amagandik banandua izan delako. Baina ez zaio biktimaren aitortza eman, legez aurreikusten den bezala, eta ez dira aintzat hartu egoerak eragin dizkion kalte psikologikoak. Are gehiago, bere ongizate emozionala lehenetsi beharrean, familia-saretik banandu dute, zainketak bere gain hartzeko prest zegoen arren”, kritikatu dute komunikatuan.

Izan ere, larrialdietako udal-zerbitzuek Aitor haurrarekin geratzea galarazi bazuten ere, Bizkaiko Foru Al-



dundiak tutoretza hartu zuen, umearen amamak harrerako familia gisa onartua izatea lortu zuen arte. Ez zen erraza izan, berritoki ere prekaritatea sartu baitzen jokoan: “Amamak harrera-etxea izateko baldintzak betetzen zituen

Doribelen ahizpa bi aldiz saiatu zen Aitorren aurkako salaketa formalizatzen Zabalburuko ertzain-etxean. Poliziek uko egin zioten

etxebizitza bat lortu behar izan zuen, baina ez zuen beharrezko baliabiderik, eta erakundeek ez zioten etxebizitzarik erraztu”, azaldu du Zunigak.

Salatutako hirugarren oztopoa da, hain zuzen ere, erakundeek ez dutela lagundu “interseksionalitatearekin zerkusi handia duten egiturazko arazoei aurre egiten: etxebizitza, errolda, lana eta osasun arretari lotutakoak”. Gurutzetako Ospitaletik genero-indarkeriaren biktima diren emakumeentzako harrera-etxe batera igaro zen Doribel, baina senideei ez zaie inongo baliabiderik eskaini.

N.-k, erasotzailea autoarekin harra-patzeagatik salatu duen ahizpak, ez du biktima bikarioa izateagatik babesik jaso: “Abokatuari galdetu genion ea posible zen bere salaketa feminizidio saiakera kasu bakar bat bezala epaitzea, baina ezetz esan ziguten”, azaldu du Vazquezek. Bi urtez lan egiteko ezgaituta egon ondoren, bere egoera gero eta prekarioagoa da.

Gehiago dira Sortzenek eta Nikaraguako Feministak erakundeek biktima bikario gisa aldarrikatu dituzten senideak: A. ahizpa zaintzeko migratu zen Bizkaira, eta ez zuen non bizi, ezta diru-sarrerarik ere. “Udalei laguntza eskatu diegu, arrazoi humanitarioengatik premiazko erroldatzea eman diezaioten larrialdiko dirulaguntzak eskatu ahal izateko, baina oztopoak jarri dizkigute eta irtenbiderik ez”. Ondorioz, ahizpen seme-alabak ere mantenu-iturririk gabe geratu dira Nikaraguan.

Vazquezek deitoratu du instituzioen inplikazio falta: “Lege autonomikoak ezartzen dituen betebeharrak urratu dituzte: ez dute erakundeen arteko bilerak bakar bat ere egin, ezta biktima bikarioak laguntzeko neurririk hartu ere. Ate guztiak jo genituen batzorde berezi bat sortu zezaten. Kasuaren larritasuna onartu eta babes adierazi zuten. Aitzitik, ‘bihar bertan deituko zaituztegu’ esan, eta deiaren zain jarraitzen dugu”. Irtenbide publikorik ezean, ekintzaileek *crowdfunding* bat antolatu zuten familiari gastuak ordaintzen laguntzeko. “Elkartasun feminista oso ondo dago, baina biktimek eskubideak dituzte. Sententzia Doribelen aldekoa bada ere, ez da justiziarik egingo instituzioek beren eginbeharrak betetzen dituzten arte”, ondorioztatu du Sortzeneko zuzendariak.

Epaiaren zain, Zunigak bere frustrazioa eta ezintasuna adierazi ditu: “Indarkeria matxistaren aurrean, bizitako gertaera mingarri eta bortitzez gain, gizatasuna ukatzen digun erantzun instituzionalei aurre egin behar diegu biktima eta aktibistok. Gure gain uzten dute presio soziala egitearen ardura, gertatutakoa ahaztu ez dadin”. ●

 ARGIA

www.argia.eus/eginargiakoa

**Babestu euskal
kazetaritza
independentea**

Prezio
finkorik gabe.

Ordaindu
nahi duzuna.

Egin ARGIAkoa